

Put a deshonest, sona deshonest, té el tacte d'allò deshonest. És legal. Penjaríeu un fragment de relleu persa, de la primera meitat del segle V a.C, en una de les parets de la vostra porxada? La peça prové d'una petita ciutat del sud-oest de l'Iraq. Data dels temps en què l'imperi d'Agamèmnides abraçava l'Orient Mitjà des d'Egipte fins a l'Índia, i surt a subhasta el 25 d'octubre a la sala d'antiguitats de Christie's, a King Street. "El vandalisme va començar a causar estralls en la regió", indica la nota de l'anunci, "amb l'entrada de les tropes macedòniques d'Alexandre el Gran"; per això, els seus tresors artístics "apareixen, ara i adés, pertot arreu". Les apostes inicials són entre 750.000 euros i 1,2 milions.

Les guerres tenen això; revifem els mals hàbits. Amb la intervenció militar a l'Afganistan i a l'Iraq, encapçalada per les tropes dels Estats Units, el 2001 i el 2003, ha tornat l'espoli del patrimoni i els assassinats indiscriminats –les víctimes civils superen les militars de més d'un 11.000%, a l'Iraq. I la corrupció: 14.250 milions d'euros dels presupostos nord-americans de Defensa són avui en lloc desconegut o han estat malversats, segons la mesa d'investigació del Congrés dels Estats Units.

En el cas de la Gran Bretanya –on el primer ministre, Gordon Brown, ordenava a principi de setembre la retirada de 550 soldats de Bàssora–, la perspectiva resulta més tèrbola i tot. A alguns britànics els és difícil d'oblidar que un dia havien estat els amos de l'imperi que ocupava una quarta part del planeta –el més extens de la història. Costa de deixar enrere aquells dies, quan Àfrica o Àsia guardaven territoris inhòspits, però alhora oportunitats lucratives. El 27 de novembre de 2006 Tony Blair declarava a la badia de Westminster la "profunda tristesa del govern" perquè "la Gran Bretanya va involucrar-se en el cruel comerç d'esclaus", a manera de disculpa i reconeixement durant la celebració del bicentenari de l'Acta britànica d'Abolició de l'Esclavitud: en aquesta illa saben bé que, sovint, cal embrutar-se les mans si hom vol traure'n profit.

Quins són aquests britànics? L'ex-ministre de les Forces Armades, Nicholas Soames; l'ex-cap de personal del Departament de Defensa, el mariscal

Victoria Street, número 39

Un any abans que esclatara la guerra de l'Iraq, AEGIS Defence no existia. Un any després, va rebre el contracte més important en la història de les operacions militars privades. La resposta és a dins d'aquests 2.440 metres quadrats d'oficines a Londres.

Oficines a Londres d'AEGIS Defence Services Limited, l'empresa encarregada de coordinar les companyies militars privades a l'Iraq.

Món | Mercenaris a l'Iraq

lord Inge; l'ex-comandant general Jeremy Phipps i l'ex-director general de l'Exèrcit, Roger Wheeler, per exemple. Tots aquests alts càrrecs de les forces armades van ser nomenats oficialment, el novembre de 2005, membres del consell d'AEGIS Defence Services Limited. El fundador n'és Tim Spicer, controvertit ex-coronel de l'exèrcit. I aquesta és l'altra cara de Londres —en paraules de l'ex-agent de la CIA Robert Baer—, “la ciutat amb més aventurers per barri del món.”

AEGIS DS. “Aparentment, el govern [dels Estats Units] no veu el contracte d'AEGIS com un cas de cessió de serveis d'intel·ligència que posi en risc la seguretat nacional. Allò que més sorprèn”, opina la professora R. J. Hillhouse, experta en espionatge militar, “és que s'ha atorgat a una companyia privada *no nord-americana* un paper protagonista en el tractament de dades fins ara exclusives del Departament de Defensa i organismes oficials.”

El contracte va fer-se efectiu el 25 de maig de 2004. Contendents amb AEGIS per a aquesta comesa, com DynCorp International, van acusar l'empresa britànica de presentar comptes 40 milions de dòlars més cars que no pas els seus. Tanmateix, AEGIS assegurava haver estalviat 30 milions de dòlars “evitant intermediaris innecessaris” l'any 2005, menys d'un any després d'haver signat l'acord comercial amb l'administració militar, segons el qual AEGIS presta

els serveis secrets a més de protecció personalitzada.

En un paràgraf especialment important, el text de la negociació afegeix que la firma britànica és “responsable de la confecció d'anàlisis predictives del nivell d'amenaça, de serveis de suport en activitats antiterroristes” i “de la gestió i coordinació *completa* dels equips de seguretat privats”. Ací és on AEGIS va avançar el centenar i escaig de companyies militars privades que treballen sobre els camps de batalla de l'Iraq. De fet, va convertir-se'n en la central.

Però, per què? Què va impulsar el Pentàgon a crear la figura d'una concessionària militar que aplegara el comandament de totes les altres? Per comprendre l'origen d'aquesta decisió última cal anar a la Barcelona del febrer de 2003, entre els dies 15 i 18. L'explicació, en bona mesura, rau entre el mig milió llarg de manifestants contra la guerra de l'Iraq. O els 15.000 de Milà, els d'Amsterdam, Bordeus, Tòquio, i els de Sidney, San Francisco i Londres.

Els pacifistes van fracassar. Les conseqüències de les seues mobilitzacions, però, han estat irreversibles en més sentits dels que potser mai haurien esperat els participants. Ningú no pot ignorar a hores d'ara que els violents atemptats d'aquell abril al Museu Nacional de l'Iraq i a les oficines de les Nacions Unides a Bagdad el 20 d'agost —17 morts, entre els quals l'enviat especial de l'ONU, Sergio Vieira—, van ser l'efecte de l'abraonament de les guerri-

lles rebels quan van veure la magnitud extraordinària de la protesta. Les restes d'allò que havia estat la guàrdia de Saddam Hussein van ressorgir contra la presència d'uns exèrcits —bàsicament els dels Estats Units i el seu aliat, el Regne Unit—, que veien esfumar-se per moments el suport social a casa seua. Si és que mai n'havien gaudit.

La segona meitat de 2003, la seguretat dels soldats i les operacions del Centre de Reconstrucció de l'Iraq sofreix un deteriorament alarmant. Els insurgents usen mitjans progressivament més sofisticats, amb conseqüències dramàtiques per a la desintegrada població del país. Es aleshores quan les forces armades nord-americanes i britàniques demanen de ser rellevades en massa de les “tasques bàsiques de protecció”: els treballadors de les empreses de la construcció i els seus capatassos, els de les xarxes de l'aigua i electricitat, també els dels despatxos diplomàtics —l'única esperança de pau duradora—, de les petites escoles eventuals i dels hospitals d'urgència. Steve Kappes, vice-director de la CIA i avui assessor d'ArmorGroup, una altra firma militar privada, va declarar al *New York Times*: “La indústria bèl·lica no estatal ha pujat de valor en quinze mil milions de dòlars entre ahir i avui.”

El president George W. Bush va obtenir el percentatge d'aprovació ciutadana més baix l'octubre de 2004, un punt que “històricament, des de 1950, ha dut els presidents dels Estats Units a la der-

Cartes sense resposta

■ **25 d'agost de 2004.** Els senadors John Kerry, Teddy Kennedy, Hillary Clinton, Chris Dodd i Charles Schumer escriuen al secretari de Defensa, Donald Rumsfeld, i li expressen consternació per la concessió a AEGIS Defence Services del contracte de coordinació de les companyies militars privades. Heus ací alguns fragments del text: “El govern dels EUA requereix que totes les empreses oferisquen *projectes responsables*. Les empreses han de comptar amb ‘un full de serveis satisfactori respecte a la seua integritat i ètica de negoci’. Els senadors sotasignats voldríem saber si el govern ha considerat les proves d'abusos de Drets Humans, si no de la firma, del individu que en són fundadors, com una part del seu informe.”

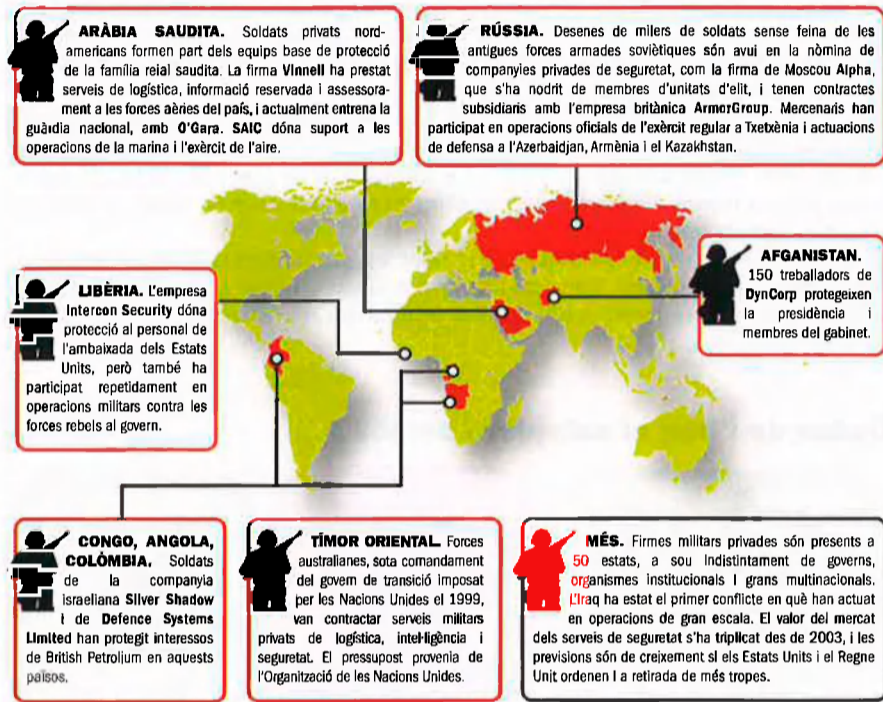
“A més, el govern dels Estats Units exigeix l'accés a contractes que l'empresa haja tingut en el passat i el seu resultat. Voldríem tenir evidència que el passat d'aquesta firma ha estat

convenientment revisat, identificats els abusos o la defensa d'abusos de Drets Humans i les valoracions de relacions contractuals anteriors.”

“Amb l'evidència dels abusos comesos amb persones detingudes a l'Iraq, és d'absoluta importància que les accions empreses en nom dels Estats Units, a càrrec de personal militar o privat, respecten la llei. És preocupant que el govern concedisca una comissió a un individu que arrossega un historial de suport a l'ús de violència excessiva contra la població civil.”

■ **4 d'octubre de 2004.** L'organisme irlandès Pat Finucane Centre pro Drets Humans envia una carta a David Walker, director general de l'Oficina de Transparència del govern dels Estats Units, i al conseller general Anthony Gamboa: “Volem protestar per la concessió del contracte de seguretat privada per valor de 293 milions de dòlars a AEGIS Defence Services i l'ex-coronel Tim Spicer. Creiem que des de la perspectiva

On són les empreses de soldats

Empresa militar versus drets humans

Business & Human Rights Resource Centre és una organització líder en la investigació de l'impacte que les companyies privades tenen sobre l'exercici dels Drets Humans a 180 països. Té despatxos al Regne Unit, els Estats Units, el Japó i Sud-àfrica.

Les seues recomanacions són:

1. Els governs britànic i nord-americà haurien d'aprovar una legislació clara per al sector de la indústria militar privada perquè l'autoregulació, avui encara en vigor, no ofereix cap garantia.
2. La nova legislació ha d'incloure totes les formes possibles d'intervenció militar, en combat directe o de suport al combat directe i indirecte.
3. Tota mena de contractació de serveis militars privats ha de restar subjecta a llicències úniques amb requisits oberts a la participació del Parlament i l'escrutini públic. Les empreses han de registrar-se i obrir els seus arxius a la revisió del govern.
4. La contractació d'ex-aits comandaments de les forces armades o càrrecs de l'administració per part de les companyies privades mai no hauria de ser permesa abans de cinc anys des que abandonen el càrrec.
5. El govern ha de ser responsable dels resultats dels serveis contractats, de la conducta de la companyia militar privada i

de la legalitat internacional, Tim Spicer no mereix ser posat al comandament de personal armat en situacions conflictives. Com deue saber, Tim Spicer ha estat involucrat en activitats mercenàries de suport a colps d'estat a Papua Nova Guinea i Sierra Leone."

"El govern del president Bush difícilment pretindrà carregar amb l'alta probabilitat d'escàndols futurs, més encara quan ha estat avisat del risc de deixar la seguretat privada a l'Iraq en mans d'un individu que ha mostrat falta d'obediència a la llei. L'administració no pot al·legar ignorància sobre les nombroses al·legacions d'abús dels Drets Humans."

■ **4 d'abril de 2005.** A la Cambra dels Comuns britànica, la diputada liberal-demòcrata per Brent East, Sarah Teather, demana a Geoff Hoon, secretari d'estat de Defensa del govern de Tony Blair, quina ha estat la participació del primer ministre en la concessió del contracte: "Quina informació ha donat i ha

rebut de l'administració dels Estats Units sobre la concessió a AEGIS Defence Services del contracte sobre seguretat i protecció del centre de Reconstrucció de l'Iraq?"

La resposta de Hoon va donar a entendre que el govern del Regne Unit no actuaria en cap cas en el procés, ni escoltaria les queixes provinents d'organitzacions civils a favor dels Drets Humans: "El grup de previsió de costos del Ministeri de Defensa va proveir l'administració dels Estats Units amb una auditoria de la situació financera d'AEGIS Defence Services. La informació va ser demanada sota el Tractat de Cooperació entre ambdós països en matèria militar."

"Cap més informació no ha estat requerida. Les dades contingudes en l'informe d'auditoria pertanyen únicament a l'administració dels Estats Units."

V. J., amb la col·laboració de Paul O'Connor a Derry, Irlanda

rota electoral", segons deia l'editor de les enquestes Gallup, Frank Newport. En veient la tremenda impopularitat que havia d'acarar qualsevol moviment que significara l'augment del nombre de tropes desplaçades a l'Iraq, Bush i el secretari de Defensa, Donald Rumsfeld, van descobrir la conveniència de servir-se de les companyies militars privades —que ja hi eren presents, en menor dimensió. I s'hi van abocar. La provisió de despesa en seguretat privada va sobrepassar els 14.800 milions de dòlars. Quan, durant aquella primavera, quatre soldats de l'empresa Blackwater van ser aïllats del seu grup per culpa de la confusió i la inestabilitat de les comunicacions, i acabaren morts en una emboscada, la conveniència de fer un altre pas en l'organització d'aquella segona força militar sota un sol comandament semblava inevitable. AEGIS en va ser la resposta.

Actualment, les xifres de soldats privats en actiu —d'acord amb els recomptes dels corresponsals a la zona— se situen en una franja que va de 31.000 a prop de 50.000. A diferència de l'any 2004, avui tenen permís per a usar armes automàtiques i llançadores de coets. A més, se'ls ha garantit l'opció de reclamar ajut a les forces aèries i als esquadrans d'acció ràpida de la coalició. La col·laboració s'ha fet més estreta, molt més.

AEGIS Defence Services, operativa des de 2002, havia entrat al sector prometenent "informació geopolítica en

En defensa d'AEGIS

—AEGIS dona suport a la regulació de la indústria de les companyies de seguretat privada (PSC)?

—AEGIS finança i és membre fundador de l'Associació Britànica de PSC, que pretén una regulació més eficaç del sector. L'Associació ha desenvolupat un codi de conducta molt complet. AEGIS, a més, ha demanat l'assessorament de l'Institut de la Llei i la Justícia Internacional de la Universitat de Nova York, amb la confiança que un sistema transparent beneficiarà les institucions de govern tant com les empreses privades. Les PSC han de ser jutjades pel seu funcionament, no per informacions alarmistes.

—És cert que AEGIS dirigeix la resta de companyies militars a Iraq?

—No. Però el contracte del Departament de Defensa ens n'exigeix la coordinació. Els serveis d'intel·ligència que oferim a la resta de companyies són gratuïts.

—El personal militar d'AEGIS participa en operacions amb les forces de la coalició?

—La normativa de les firmes privades és molt més restrictiva que la de les forces militars convencionals. Per tant, qualsevol intervenció sobre el terreny passa acurades revisions. A banda, AEGIS practica regles internes que limiten encara més les condicions sota les quals el nostre personal pot usar les armes.

—Com va aconseguir AEGIS el contracte de 2004 del govern dels Estats Units?

—AEGIS va obtenir la concessió per mitjà dels processos normals de competició. La comissió dels serveis només va rebre la protesta d'una de les companyies que optaven al contracte [Blackwater], i l'afer va ser examinat sota la normativa oficial. La primera decisió fou revalidada.

Font: dossier preparat per David Bulman, cap de l'Oficina d'Informació d'AEGIS World

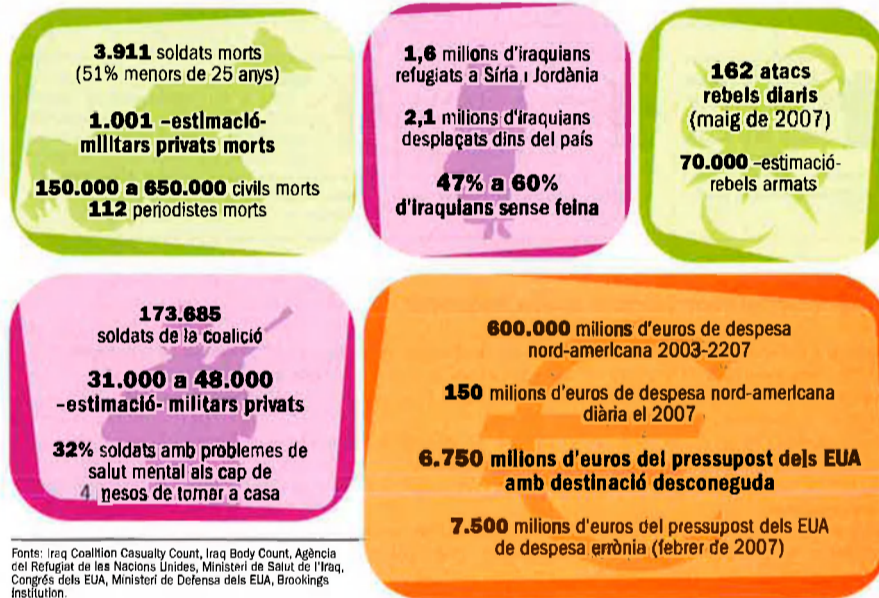
Què hi fa, AEGIS?

Des del juny de 2004, AEGIS és a l'Iraq sota contracte del Departament de Defensa nord-americà per a donar serveis de seguretat a l'Oficina de Projectes i Contractes, responsable de la gestió del programa de reconstrucció. S'anomena Projecte Matrix, i consisteix a reduir al mínim les friccions entre els treballs civils i les operacions militars.

Per assolir aquest objectiu, s'ha atorgat a AEGIS el control sobre el marc de seguretat de les operacions de reconstrucció. Al costat de cada seu regional de les forces de l'exèrcit de la coalició —són sis—, hi ha l'oficina d'AEGIS, que concentra la informació de les operacions de les companyies militars privades i dades d'intel·ligència per coordinar els moviments entre els soldats de la coalició i els de les corporacions.

AEGIS compta amb una força militar pròpia d'un miler de persones, per a la defensa de les oficines i els quaters militars pròxims. També disposa de pressupost propi per a dotar de fons diverses activitats per a combatre l'hostilitat eventual de la població civil iraquiana, com la donació de llibres per a les escoles de tot el país.

Dades de l'Iraq el setembre de 2007

Font: Iraq Coalition Casualty Count, Iraq Body Count, Agència del Refugiats de les Nacions Unides, Ministeri de Salut de l'Iraq, Congrés dels EUA, Ministeri de Defensa dels EUA, Brookings Institution.

temps real" i seguretat per a "corporacions i organismes de govern." A la imponent llista de figures militars britàniques, aviat va afegir-s'hi la del conseller de Defensa Nacional del president Ronald Reagan, l'influent Robert McFarlane. Experiència en direcció de tropes i contactes a les esferes de poder: no hi ha dubte que AEGIS sortia en una posició de privilegi per engrapar un contracte únic a la història de les operacions militars d'estat i les empreses de seguretat. Quasi 300 milions de dòlars, amb una clàusula oberta per a l'excés de costos, que equival a un xec en blanc. Això és aventura de debò.

Parlant amb mercenaris. Hi ha oficines d'AEGIS a l'Afganistan, l'Aràbia

Saudita i els Estats Units. En territori iraquí, AEGIS treballa concentrant les ordres d'actuació i la informació d'intel·ligència militar en sis oficines, a les quals es connecten totes les altres —unes 117— agències privades de seguretat. Directament, AEGIS disposa de 75 equips operatius i al voltant d'un miler de soldats privats. EL TEMPS ha pogut parlar amb dos, durant el seu descans estival, tot i que les converses per a poder citar exactament les seues paraules van trencar-se poques setmanes abans de la publicació d'aquest reportatge.

A principi d'agost, EL TEMPS va trobar un contacte, un comerciant d'automòbils de luxe a Londres, que coneix dos dels soldats privats en nòmina d'AEGIS. La relació de confiança va

EFE

Un dels treballadors d'AEGIS desplaçats a l'Iraq per fer-hi feines de seguretat.

fer possible un acostament inicial i la posada en comú de les condicions. Fariem servir noms falsos –Martin i Steve–, les seues intervencions serien traduïdes amb fidelitat absoluta, i ambdós podrien revisar la versió final de la part del reportatge on ells sortissen per tal d'evitar que s'escapara cap detall que poguessen haver donat sense ser-ne conscients sobre noms de localitzacions, horaris, rutines operatives, armament o problemes recurrents de les intervencions militars.

Martin i Steve han estat més d'una vegada a l'Iraq i no descartaven tornar-hi. Pertanyen, això sí, a l'elit del personal d'AEGIS i són en certa mesura la clau del seu èxit: són britànics. Martin té arrels familiars afrocaribenques. La qüestió és que la seua llengua materna és l'anglès. Quan els carrers de Bagdad, Bàssora, Karbala, Najaf, o Faluja esdevenen camps de tir, una bona comunicació salva vides. Al contrari que altres *mercenaris* (Steve odia el mot *mercenari*) xilens, filipins, nepa-

lesos, bosnians, russos i colombians, que cobren una mitjana de 34 dòlars el dia, Martin i Steve superen en algunes ocasions els 1.150. A l'any, poden arribar a embutxacar-se de 98.000 dòlars a 168.000, entre 5 vegades i 20 el salari d'un soldat ras de l'exèrcit de terra dels Estats Units. Incloues les assegurances de vida, ferides cròniques o de segrest. AEGIS, el dia 5 de setembre de 2007, només ha sofert 7 baixes de ciutadans britànics i de l'àrea de la Commonwealth, i 5 d'iraquians. I 17 ferits.

L'informe de 2005 de l'inspector general per a l'Iraq indica que 14 de 20 mercenaris triats a l'atzar no havien rebut l'entrenament especialitzat adient. En més de 125 casos, els reforços iraquians contractats per AEGIS no podien provar el seu currículum i, per tant, hi havia perill que tinguessen alguna relació amb les abundants faccions rebels extremistes. Tanmateix, conclou: "AEGIS compleix en general les premisses del contracte. [...] No hem trobat evidència que AEGIS incomple-

ca les seues obligacions de protecció de corporacions, provisió de reports de seguretat personal i d'escorta eficient." AEGIS, per una altra banda, assenyalava que ha "viatjat 4 milions de quilòmetres sense pèrdua o lesió de cap client."

En aquests moments, AEGIS gaudeix d'una extensió de contracte de 6 mesos, fins al novembre que ve. La firma, amb seu a Londres, ja ha presentat els plans al Departament de Defensa dels Estats Units per optar a la renovació, amb un valor de 475 milions de dòlars, clàusula de costos a part. També vol optar a un contracte d'un any ofert pel Departament de Desenvolupament Internacional del govern del Regne Unit per "proveir d'informació reservada i de seguretat" el govern de Sierra Leone.

Fa cinc anys, AEGIS era una companyia gairebé minúscula en comparació amb la mitjana del sector. Doncs ja no ho és.

Victorià Jiménez
Londres